

Andrzej Dąbrowski

Uniwersytet Warszawski

<https://orcid.org/0000-0002-7267-9847>

andrzej.dabrowski@uw.edu.pl

Piotr Kajak

Uniwersytet Warszawski

<https://orcid.org/0000-0002-7760-1395>

p.kajak@uw.edu.pl

Uczenie się i nauczanie języków obcych w kontekście szkoły wyższej. Wprowadzenie

Piętnaście lat temu, pod redakcją prof. Hanny Komorowskiej, ukazała się monografia wieloautorska pt. *Kształcenie językowe w szkolnictwie wyższym* (Komorowska, 2009). Artykuły umieszczone w tej publikacji dotyczyły m.in. języków obcych w kształceniu filologicznym, rozwijania kompetencji językowej oraz interkulturowej studentów, kształcenia przyszłych nauczycieli języków obcych. Pomimo upływu piętnastu lat, żadne z tych zagadnień nie straciło na ważności. Zmieniająca się rzeczywistość przyniosła glottodydaktykom działającym w przestrzeni akademickiej kolejne wyzwania, dotyczące m.in. wykorzystywania tzw. nowych technologii w uczeniu się i nauczaniu języków obcych, postrzegania mediacji jako ważnej sprawności językowej, czy też upowszechniania języka równościowego.

Te i inne nurtujące lektorów języków obcych kwestie zainspirowały Radę Koordynacyjną ds. Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji Biegłości Językowej Uniwersytetu Warszawskiego do zorganizowania konferencji pt. *Akademickie forum dydaktyki języków obcych: dobre praktyki i skuteczne*

rozwiązania. Spotkanie to odbyło się w Warszawie, w dn. 20-21 października 2023 roku. Niniejszy numer czasopisma jest pokłosiem tego wydarzenia, ale zawiera także teksty ekspertów, którzy nie prezentowali swoich pomysłów w trakcie *Akademickiego forum*, jednakże zechcieli wziąć udział w dyskusji dotyczącej działań glottodydaktycznych na poziomie szkoły wyższej.

Rada Koordynacyjna ds. Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji Biegłości Językowej UW to ciało, w którego skład wchodzi przedstawiciele jednostek prowadzących lektoraty języków obcych na UW. Głównym zadaniem Rady jest projektowanie i wdrażanie w życie polityki językowej Uczelni, a zatem czuwanie nad merytoryczną stroną procesu uczelnianej certyfikacji biegłości językowej oraz dbanie o jakość kształcenia językowego w ramach powszechnej nauki języków obcych na UW. Równie ważne jest dla członków Rady inicjowanie dyskusji i wszelkich przedsięwzięć służących pogłębianiu wiedzy nt. współczesnych zdobyczy glottodydaktyki w kontekście pracy ze słuchaczami należącymi do grupy dorosłych i/lub młodych dorosłych.

Tom otwiera artykuł autorstwa Moniki Grabowskiej, Macieja Smuka oraz Magdaleny Sowy, w którym kolektyw autorski zastanawia się nad przyszłością studiów filologicznych w Polsce. W oparciu o przeprowadzone badania empiryczne autorzy stwierdzają, że klasyczne studia filologiczne wydają się nadal cieszyć reputacją kierunków otwartych na potrzeby studentów, czeka je jednak nieustająca adaptacja do zmiennych warunków złożonej i dynamicznej rzeczywistości, w której funkcjonują.

Owa konieczność przystosowywania się przez glottodydaktykę do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości jest tematem łączącym wszystkie artykuły niniejszego tomu. Zostały one podzielone na pięć bloków tematycznych.

Pierwszy z nich dotyczy wyzwań stojących przed współczesną glottodydaktyką w kontekście akademickim i uwzględnia następujące zagadnienia: wzmocnienie poczucia własnej skuteczności studentów, edukacja inkluzyjna i uniwersalne projektowanie w kształceniu nauczycieli języków obcych, zastosowanie języka równościowego, pozytywne i negatywne emocje w uczeniu się języka obcego.

Kolejna grupa tekstów przybliży kwestie szczegółowe dotyczące nauczania języków specjalistycznych. Autorzy artykułów koncentrują się na doskonaleniu warsztatu metodycznego nauczyciela języka specjalistycznego w kontekście kształcenia nieformalnego (na przykładzie francuskiego języka dyplomacji) oraz na strategiach uczenia się słownictwa specjalistycznego z perspektywy dydaktyki niemieckiego języka biznesu.

Trzeci blok artykułów odwołuje się do *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*, a w szczególności do suplementu do tego dokumentu (*Companion Volume*) z roku 2020, który zajął się szczegółowym opisem

pojęcia mediacji i, w zasadzie, wyznaczył nowy etap środowiskowej refleksji nad procesem tłumaczenia, działaniami i strategiami mediacyjnymi. Wśród omawianych w tomie zagadnień czytelnik znajdzie analizę podobieństw i różnic między *mediacją* a *tłumaczeniem* w kontekście uczenia się/nauczania języków obcych, a także propozycję ujęcia sprawności mediacji językowej jako elementu programu kształcenia językowego w kontekście akademickim. Jeden z artykułów dotyczy także operacjonalizacji pojęć *kompetencji różnorodnej* oraz *kompetencji różnokulturowej* w kontekście kształcenia nauczycieli języków obcych.

Następna grupa artykułów koncentruje się wokół podejść i technik aktywizujących, stosowanych w nauczaniu języków obcych, w tym także języka polskiego jako języka obcego. Refleksje ekspertów zajmujących się dydaktyką języka polskiego jako nierodzimego coraz częściej wykorzystywane są jako inspiracja do działań prowadzonych w kontekście innych języków obcych w Polsce. Blok ten dotyczy takich zagadnień, jak metafory konwencjonalne w nauczaniu słownictwa, elementy kultury kulinarnej w nauczaniu języka biznesu czy też elementy ludyczne (na przykładzie *escape room*) w nauczaniu języka obcego na uczelni wyższej.

Ostatnie teksty zawarte w tomie odnoszą się do dydaktyki języka rosyjskiego jako języka obcego i dotyczą wykorzystywania elementów, które umownie można umieścić w obszarze tzw. nowych technologii. Autorki wskazują m.in. na korzyści dydaktyczne płynące z wykorzystywania audiodeskrypcji, aplikacji Duolingo czy też modnego ostatnio Chata GPT w glottodydaktyce ruscystycznej. Jeden z artykułów zwraca także uwagę na ważną rolę anglicyzmów w konfrontatywnym nauczaniu języka rosyjskiego.

Nauczanie języków obcych na poziomie szkoły wyższej jest pracą szczególną, pozwala bowiem osobom uczącym na spotkanie ze świadomymi studentkami i studentami, budującymi swoją przyszłość zawodową. Dla uczących się – jest z kolei szansą na kontakt z doświadczeniem lektorek i lektorów, funkcjonujących w środowisku, które zdaje sobie sprawę z tego, jak istotna jest nauka i akademicki poziom wiedzy fachowej.

Bibliografia

- Council of Europe (2020), *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Komorowska H. (red.) (2009), *Kształcenie językowe w szkolnictwie wyższym*. Warszawa: Wydawnictwo Academica.

